

Az emigráció folytán nagyon sokan élnek szórványban szerte a világon, nincs olyan ország a földön, ahol nem volnának örmények. A világ örménységét 4-5 millióra becsülhetjük. Sokan asszimilálódnak a befogadó ország népéhez, de sajátos örmény identitásukat megőrzik, származásukra büszkék.

Amint más keleti szertartásúak között, úgy az örmények körében is vannak katolikusok. Az idők folyamán egyes egyházrészek unióra léptek Rómával. Felvették a katolikus hitvallást, de megtartották az örmény szertartást és hagyományokat.

Az első ilyen egyesülés 1635-ben az akkor lengyelországi - ma ukrainai - Lembergben történt. Itt az 1300-as évek óta éltek örmények. (Meg kell jegyezni, hogy az örmények már korábban is kerestek kapcsolatokat Rómával!) A lemergi örmény katolikus érsekség gyakorlatilag a II. világháború végéig állott fenn. Sorsukat az pecsételte meg, hogy a hívek módosabb, polgárosult réteget alkottak, s nem illettek bele az akkor kialakult politikai rendszerbe.

A XVIII. század folyamán a Közel-Keleten is létesült örmény katolikus patriarkátus, ma a pátriárka Libanonban él. Az uniós munkában jelentős szerepe volt a Mechitar apát által alapított mechitarista szerzetesrendnek, bár nekik is menekülniük kellett, ezért alakultak meg kolostoraik Velencében, majd Bécsben.

A magyarság már a vándorlása folyamán kapcsolatba került az örményekkel. Egyes korai templomainkon örmény építészeti jelleg fedezhető fel (pl. Tarnaszentmária), tudunk arról is, hogy az Árpád-korban Esztergomban volt egy örmény negyed.

Magyarországon azonban elsősorban Erdélybe költöztek a XVII. századtól örmények. Moldvából jöttek, s a többség innen is az üldöztetés elől menekült: görögkeletivé akarták őket tenni. Apafi Mihály fejedelem fogadta be őket (1672) és az 1680-as években az erdélyi örmények is unióra léptek a katolikus egyházzal. Négy örmény egyházközség alakult: Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyószentmiklós, Csikszépvíz. Sokan költöztek a mai Magyarország területére is, Budapesten - egyes adatok szerint - 1922 óta van örmény katolikus egyházi közösség. (Érkeztek páran az 1915-ös üldözések után is, meg az elmúlt évtizedekben is örmény nemzetiségűek.) Az örmény származású magyarok (másként magyarörmények vagy örménymagyarok) kb. 10-15 ezren vannak, egymással kapcsolatot tartanak. Ma már kisebb részük tartozik az örmény katolikus közösséghez, melynek ellátása részben a bécsi mechitarista kolostorból történik, részben egy dominikánus atya végez - szentszéki engedély alapján - örmény szertartású liturgiát a XI. kerületben, az Orlay utca 6. szám alatt levő örménykatolikus kápolnában, melynek védszentjei Világosító Szent Gergely és - mintegy az üldözésekre is emlékeztetve - a Fogolykiváltó Boldogasszony.

Dr. Sasvári László

* * *

Dr. Benedek Tibor egyetemi tanár emlékére

2002. április 3-án hosszas betegség után dr. Benedek Tibor egyetemi tanár, nyugdíjas baleseti ortopéd sebész, osztályvezető főorvos visszaadta lelkét a Teremtőnek.

Benedek tanár úr életének egyik meghatározó része a munka volt, és ehhez a szokásához hű maradt, amíg egészsége engedte. Az elsők között érkezett és az utolsók közt távozott szeretett Osztályáról, még nyugdíjas éveiben is.

Orvosi diplomáját 1943-ban szerezte meg a Pázmány Péter Tudomány Egyetem Orvosi Karán. Ezt követően a Baross utcai II. sz. Sebészeti Klinikán kezdte meg orvosi működését. Részt vett katonarvosként a II. Világháborúban, majd Budapest ostroma alatt vállalt kötelességét a klinikán végig önfeláldozó módon teljesítette. Élete végéig büszke volt arra az oklevélre, amellyel 1946-ban az Egyetem Tanácsa, az egyetem működése érdekében végzett lelkes, életét kockára tevő munkásságáért kitüntette. A háború után Bakay Lajos professzor úr mellett sajátította el a sebészetet, Simon Lajos tanár úr mellett az ortopédia tudományát. Ezt követően került az Orvostovábbképző Intézet Baleseti Osztályára, kezdetben adjunktusi, majd osztályvezető főorvosi beosztásban. Az Orvostovábbképző Intézet átszervezése révén egyetemi docensi kinevezése után került az Országos Traumatológiai Intézetbe osztályvezetőnek. 1972-ben kapta a megbízást, hogy az Uzsoki Kórház Mexikói úti részlegén, a volt Nyomorék Gyermek Otthonából a korszerű követelményeknek megfelelő Ortopéd-Traumatológiai Osztályt alakítson ki. Benedek tanár úr korszerűsítve az épületet, lehetővé tette, hogy 1973-tól az Uzsoki utcai Kórház Ortopéd-Traumatológiai Osztálya új intézményként részt vállalhasson a főváros túlszűfolt haleseti felvételes ügyeleti ellátásában. Töretlen aktivitással, nagy munkabírással 1986-ban bekövetkezett nyugdíjba vonulásáig vezette és irányította az osztályt. Idejét, erejét nem kímélve rendszeresen részt vett a felvételes ügyeletekben, azokat személyesen irányította, ha szükség volt rá, a komplikáltabb műtéteket saját maga végezte.

Dr. Benedek Tibor tanár úr munkássága során az ortopédia és traumatológia magas szintű együttes művelésének megszemélyesítője, egyik példaképe volt. Sebész, ortopéd, valamint traumatológus szakorvosként munkásságával azt bizonyította, hogy a két szakterület mind szakmai, mind gazdasági szempontból előnyösen belefér egy osztály keretébe. Munkásságának elismerését jelentette, hogy évtizedekig volt a Magyar Traumatológus Társaság, valamint a Magyar Ortopéd Társaság elnökségének, illetve vezetőségének, valamint mind a két társaság Szakmai Kollégiumának tagja. Több mint 10 évig volt a fővárosi ortopéd szakfelügyelő főorvosa. Tagja volt az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága szakértői gárdájának.

Több fővárosi ill. állami kitüntetés jelezte munkájának elismerését.

A klinikai betegellátás gyakorlatának és eredményeinek igényes elemzése készítette tudományos munkásságra. Számos szakmai, tudományos közleménye jelent meg, hazai és nemzetközi fórumokon egyaránt tartott előadásokat.

Benedek Tibor életében három dolgot tartott fontosnak, és ezek egyike volt csupán szakmai munkássága. Hasonló jelentőséget kapott napi elfoglaltságában a betegeiről való gondoskodás. Szerette a hozzá forduló, segítségre váró betegeket! Mindent megtett azért, hogy erre a bizalomra rászolgáljon. Aprólékos gondossággal vizsgálta, és kezelte azokat, akik rábízta sorsukat, gyógyulásukat. Tanítványai, kollégái a mai napig példaként emlegetik azokat a precízen kitöltött, mindenre figyelő kartotékokat, amelyeket pácienseiről vezetett.

Természetesen betegek is megéreztek, felismerték önzetlen segítőkész természetét, kiváló szakmai tudását, és ezért érthető volt, hogy rendelője előtt reggeltől estig nem fogytak el a várakozók. Jellemző volt mentalitására, hogy egész napos munka után, még ő szállította haza utolsó betegeit, ha úgy érezte, hogy a rendelési idő akaratán kívül kissé kitolódott.

A legfontosabb azonban a család volt Benedek tanár úr - Tibor bácsi, sokunk számára Tibor - életében. Élete párja, felesége, leánya Kati, és idősödő éveiben a fényt jelentő unokája, Áron töltötte be, tette teljesé az életét. Mi - barátai és kollégái, - akikkel utolsó éveiben talán a legtöbb időt töltötte, ismerhettük meg azt a mindent felülmúló szeretetet, amivel családját körülvette. Baráti beszélgetések során - bármilyen témáról is kezdődött a diskurzus - előbb-utóbb a családra, a közös utazásokra, nyaralásokra, sítúrákra terelődött a szó. A hétvégi programok középpontjában rendszerint a rajongásig szeretett unoka, Áron körüli ténykedés, szervezkedés szerepelt, amelyről nagy örömmel számolt be barátainak.

Alig három éve, hogy 80-ik születésnapját ünnepeltük. Nem gondoltuk, hogy ilyen hamar eltávozik közülünk! Igaz, nem hagyott itt bennünket, hiszen tisztelt, szeretett személyisége, egyénisége továbbra is köztünk marad, emlékét megőrizzük, csupán halhatatlan lelke tért vissza Teremtőjéhez!

2002. május 27.

Dr. Sükösd László

* * *

Dr. Sasi Nagy István (1919-2002)

Ismét elment egy a nagy öregek közül. Március 5-én, életének 83. évében elhunyt dr. Sasi Nagy István, egyesületünk alapító tagja. Személyében olyan gépészmérnököt veszítettünk, aki szemtanúja, részese, nem egyszer szenvedő alanya volt történelmünk viharos, fordulatos évtizedeinek.

Tagtársunk Kolozsváron született 1919. június 7-én. Édesapja, dr. Sasi Nagy László államvasúti felügyelő, apai nagyapja pedig Alsó-borsod református esperese volt. Anyai ágon erdélyi magyarörmény család sarja. Anyai nagyapja Betegh Bálint sepsiszentgyörgyi gyógyszerész. Anyai nagyanyja Czetz Mária annak a Czetz János tábornoknak volt az unokatestvére, aki Bem seregében harcolt 1948-ban, majd elkerülve az aradi bitót, Argentínába emigrált és ott is fényes karriert futott be.

Nem is lehetett más életútja dr. Sasi Nagy Istvánnak, mint átjönni Magyarországra. A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gépészmérnöki kar hallgatója lett. Egyetemi tanulmányaival párhuzamosan, mint oly sok társa, ő is dolgozott, mégpedig a Haditechnikai Intézetben (ez akkor a Műegyetem közelében volt). A háború az ő életébe is beleszólt. A Műegyetem hallgatóit 1944 végén Nyugatra vezényelték. Csak 1945-ben tudott hazatérni. Sokunknak mutogatta azt a vasúti menetlevelet, amelyben a hazatelepülők neve mellett a vagonszám és egyéb adatok voltak feltüntetve. Tanulmányait hazatérte után fejezte be, okleveles gépészmérnök lett.

A Csepel Művek Szerszámgyárában kezdett dolgozni, ahol szerszám-konstruktorként fogazószerszámokat és lefejtőmarókat tervezett. Később e témakörben szerzett műszaki doktori címet, miután 1951-ben